

מישפחת ג'נחו היא שם דבר ברמאללה. האב פוצץ ב־1948 את מישרדו „ג'דוסלם

שנה בדיק נהרג בידי אשׂף, בשל שיחוקי־הפעולה ההדוק שלו עם אנשי־עסקים

הידידים של רפי לוי

איפה גרה מישפחת ג'נחו. שאלנו נככיר המרכזית של רמאללה. תסעו ישר עד לגיבעה, שם בין העצים

המיטבת, הזמינו אותנו להיכנס. הם העירו את חליל משנתו. השעה 11 בכוכר. חליל ג'נחו נראה ניינות. כן

הלכת לקנות סחורה אצל ספק יהודי, נחשבת כבוגר בעם שלך. היום כולם מסכימים שביזנס זה כסדר. אבל להיות

אתה רואה יהודים וערבים יושבים ביחד, עוברים ביחד, עושים עסקים משותפים. רק כאן זה אסור. זה נראה לא כסדר. כשאורי אבנרי הלך לפגוש את יאסר ערפאת, היו כאן כארץ אנשים שהפגינו נגדו. אותו הדבר קיים גם בעם הפלסטיני. שואלים אותנו איך אנחנו חברים של יהודים.

„אנחנו כאן כבר 20 שנה ביחד. אם לא נרע לשכור את קיר הפחד, אז איך נעשה שלום? זה קשה. אני מאמין שלעם שלי צריך להיות הכבוד שלו.

השנים בעיר העתיקה. יש לנו עוד בית שם. היינו נוהגים לנסוע כל סוף־שבוע לעיר העתיקה.

„אמא שלי היא ממישפחה ארמית, שברחה מתורכיה ב־1915. מישפחת מרוגי. אמא שלי נוצרית. העדה הארמית היא העדה הנוצרית הראשונה. מצאצאי אברהם אבינו. אומרים על העדה הזו שהם רומים חיצונית ליהודים. אף ארוך. הם לא אוכלים בשר חזיר. לא עובדים בשבת. „המישפחה של אמא מאוד עשירה.

רפי לוי (מימין) ומישפחת ג'נחו* נער בן 17 ירה שני כדורים בגבו.

עבד־אל־נור ג'נחו במדי חיל־האוויר הירדני. אבא היה חייל־קומנדו של המופתי...

הגבוהים, בתוך היער, מסתתר הבית הסכרו. נסענו. השער היה פתוח כמזמין אורחים. עוברי הבית, שנראו מפתח

33, נראה מבוגר מגילו. גרל־מידות, לבוש בעבאיה חומה גדולה. הוא מספר את סיפור מישפחת ג'נחו: „לפני כמה שנים, חמש או שש, אם

חברים של יהודים — לא. היום, כשר אתה חבר של יהודי, אתה נחשב כבוגר. פיתאום, אחרי כליך הרבה שנים מישפחת לוי, אומרים לי שאני לא יכול להיפגש איתם.

„עוד מגיל 13, אחרי 1967, אני זוכר את רפי ואלגרה לוי, את מוריס וגוגה רג'ואן. הרבה פעמים ישנתי אצל רג'ואן בבית. הייתי הולך עם דני, הבן של מוריס, שהוא בגילי, ועם מוריס לצדו ביחד. אני גם זוכר שהייתי הולך הרבה פעמים עם רענן להסתובב בירושלים.”

ויואן, אחותו, מתפרצת לשיחה. היא מוציאה מן האלבוש המישפחתי תמונות. באחת היא נראית עם בתו של רג'ואן, בשניה היא יושבת על כרכיו של הודו רפי לוי. „שואלים אותי למה אני קוראת לרפי דוד. זה מצחיק — אני מכירה אותו מאז שהייתי קטנה מאוד.”

חליל משתיק את אחותו. „אנחנו לא מדברים על הנושא רפי לוי. רק אחרי שאמא תשתחרר.”

יש כיסוי לצ'קים

לסלון נכנס קבלן ירושלמי. הוא בא לברר מה עם הצ'קים שחזרו לו. כשנעצר חליל, חזרו כמה צ'קים. הוא בא לברוק אם יש כיסוי. חליל מרגיע אותו. „כשאתה טס לאנגליה ולאירופה,

מימין: הבן רגאי, מנתח בניור יורק, הבת לידיה, נשואה, מנהלת משרד־טעניות בקליפורניה. האב עבד־אל־נור, הבן חליל והבן עי. צאם: הגר באמריקה.

הם היו המנהיגים של העם הארמי באיזור שלהם. יש להם רכוש רב. אמא נולדה כנתי־לחם, ובגיל שנה עברו הוריה לירושלים. הם גרו ליד נוטר דאם. אחד מהאחים של אמא היה ממנהיגי ירושלים. הוא היה מנהל בית־החולים סנט ג'ון. „משני הצדדים שלי אנחנו ממישפחות טובות ותיקות, עשירות וד־תיות. „ההורים שלי התחתנו ב־1951. אבא היה בן 25, ואמא בת 15 וחצי. „אבא שלי הוא סיפור מעניין. הוא התחיל בפוליטיקה עוד בשנות ה־40. היה לוחם ומנהיג של התנועה הפל־סטינית.”

טד לא היה

ח' ליל מוציא ספר ישן, שאותו כתב ההיסטוריון הפלסטיני ערף אל־ערף. הוא קורא מן הספר קטעים על אביו. עבד־אל־נור ג'נחו היה האיש שפורץ ב־2 בפברואר 1948 את בניין

בית של עשירים

שער גדול בכניסה לבית ג'נחו ברמאללה. במרכז הגן הגדול מוזרקה עגולה. סביב לה עצים רבי־שנים. מרחים מרהיבי־עין. מנורות־גינה לבנות. ספוטים על העצים. גגן זקן עבד השבוע בגן הגדול, זיבל את האדמה, עדר את הערוגות. גם כשבעלי־הבית יושבים בבית־המעצר, יש לשמור על רמה גבוהה.

בכניסה לבית שיש אדום. דלת גדולה חומה פותחת את הכניסה לעולם אחר. מול דלת הכניסה תלויה תמונתו של הצייר רענן לוי. בנו של רפי לוי. רענן העניק לחליל את התמונה במתנה. שטיחים פרסיים. כורסאות וספות עתיקות. כלי זכוכית וחרסינה. על קירות הסלון תמונות. אריחי־קרימיקה עתיקים. מגשי־נחושת מבהיקים. על קיר אחד ארוך תלוי האוסף של אבי המישפחה. שבריות, חרבות ואקדחים ישנים.

מפות־תחרה, כלים סיניים, כלי־בדולח על השולחנות. מנורות שולחן עתיקות מזרות כאילו כלאחר־יד בכל חלקי הסלון הגדול והמרומח.

את הבית המרשים ריהטה חנה ג'נחו. „שנים שהיא אוספת דברים עתיקים מכל מיני מקומות בעולם” אומר בנה, חליל. מיזונו אחד עתיק ריק לחלוטין. המישטרה לקחה את העתיקות שהיו בתוכו. העתיקות זה גם אוסף של אבא. אני אוסף רהיטים עתיקים וגם ספרים ישנים.”

מהתיקרה תלויות נברשות עתיקות. הסלון הגדול מחולק לכמה פינות ישיבה. בכל פינה סיגנון אחר. הרבה טעם טוב השקיעה חנה ג'נחו בתוכו. עושר שאינו מנקר עיניים. עושר של שנים.

על אחד השולחנות, באחת מפינות הסלון, עומדות שלוש תמונות. האחת תמונתו של אבי־המישפחה, עבד־אל־נור ג'נחו. השניה תמונתו של הסבא. השלישית, תמונתו של הפרופסור אלברט סייבן, שזכה בפרס־נובל על חלקו בניצחון על שיתוק ילדים. יהודי. חבר־מישפחה ותיק. כשהוא שמע על המיקרה שנכנסו לכלא, הוא הקפיד לשמור איתנו על קשר כל הזמן. אל הסלון נכנסים מדי פעם עובדי הבית. ארבעה במיטפת. הם מביאים קפה או תה.